

Ad Confirmationem ex Albertino confit ex num. 240. falsam esse minorem quoad secundum partem, si ita intelligitur, ut actus voluntatis iam eliciti sunt intrinseci liberi, ac indeceniari quoad existentiam etenim sunt qualitates naturales, sicut species, & habent existentiam determinatum, sicut illae non dici possunt liberi, nisi extrinseci, quatenus sunt producti a potentia, que illos poterat non producere, quo pacto omnia etiam entia creatura sunt libera extrinseci ab extrinseci voluntate Dei, que poterat ea non producere.

Quarto. eadem ratione ex actionum internorum libertate deductum a lii antiquis apud Rubion si apropontum id estentia Angelii cum suis potentia, & habitibus possunt naturaleliberari ab aliis intelligi, qui non sunt in potestate Angelii nec quantum ad fieri, nec quantum ad esse, vel conservari, sicut enim sit in potestate Angelii, vel etiam non posse, vel non posse antecedens ad habitum, scilicet actum, posito tamen actu non est in nostra potestate non sequi, sed non fieri habitum, non actus ipse interior est in potestate nostra totaliter, & quantum ad fieri, & quantum ad esse, & conservari, & id est etiam in mea potestate quantum ad operari, ne scilicet immutetur intellectus alterius, nec terminetur actionis eius contra imperium voluntatis, quod probat primò, quia a quo aliquid continetur pendet in effendo, penderet, & in operando, sed actu hujusmodi immutantes sunt a nostra voluntate in effendo continuo dependentes, ergo & in operando, per consequens in movendo animi intellectum ac in terminando eius actum. Deinde quia voluntas Angelii, & nostra non minus dominum habet super eis, & intellectum, ac operationem utriusque quam super potentiam exercitavimus & eis auctum, sed super istam habet ab soluto dominum cum potentia executiva nullum actum habet, nisi ad imperium voluntatis, ergo &c. ita Aureolus dicit. q. 4. i.

Respondeo fallam eis maiorem, illa enim non est ratio praeclara, carensa Angelii cum suis potentia & habitibus si naturaliter cognoscibilis a quoquem intellectu separato; fallam quoque illa consequentiam, non enim sequitur, quod si actus interior est in potestate voluntatis, & quantum ad fieri & quantum ad esse, vel conservari; sit etiam in eis potestate quantum ad operari per immutationem intellectus alterius, etenim iam in argumento concedimus, quod tali dominio voluntatis super actu suum non obstante, non est in eis potestate, quo actus ab aliis eliciti non producunt habitum; ergo nec tales actus erunt magis in eis potestate, ut eos impeditur possit, ne moveant intellectum alterius in Angelii ad tuum cognitionem, num quia actus illi necessari, & non liberum speciem sui reliquant in intellectu proprio, ergo etiam in intellectu alterius, tum denique, quia experientia compertum est omne obiectum creaturam naturaliter producere speciem sui, ergo idem dicendum est de actibus voluntatis, & ratio a priori est, quia huiusmodi immutacionis, qua tales actus immutantes possunt intellectus alterius immutare, causa totius ipsi actus in ratione obiecti, nec ad talium immutacionis immediata concurrit idee, neque in eis est potest talis actionis immutativam impedire.

Falla igitur omnino illa consequentia, quod si actus interior est in potestate voluntatis quantum ad fieri, & conservari, sit enim in eis potestate quantum ad operari, ne scilicet immutetur intellectus alterius, nec terminetur actum eius; Ad primam probationem negatur maior, solum enim illud dependet ab alio in agendo, quod non potest agere sine eo, sicut omnis causa secunda dependet a prima; multa autem sunt quae dependent in effendo ab alio, que tam agere possunt sine eo, sive ipso non concurrente, si calor in aqua efflens manum calet, atque ad quā actionē subiectū non concurreat, etiā si calor ab eo dependat in effendo; Ad aliam, paritas illa in hoc tenet, quod sicut actus exterior non producitur a potentia motiva, nisi voluntate imperante, & per consequens est in potestate voluntatis in ratione effectus causabilis, vel non causabilis imperante, ita actus interior est in potestate voluntatis in ratione effectus causabilis, vel non causabilis ab ea eliciti; & sicut actus exterior non est in potestate voluntatis in ratione obiecti intelligibilis, vel sensibilis, cum postquam est in eis postquam non sit in potestate voluntatis, qua imperante fit productus, ne ab aliis sentiantur, ita pariter actus interior postquam est in ratione obiecti intelligibilis, seu ne ab aliis intelligatur.

Sed adhuc infat Aureolus, non plus subiecti voluntatis species ipsa intelligibilis in memoria existens, quam cogitatio, & volitio; sed illa non movere potest ad intelligendum, nisi ex imperio voluntatis; ergo nec iste producunt sui speciem in intellectu, nisi ex imperio eiusdem voluntatis. Hac instantia plus probat, quam intendit arguit, ex hoc enim, quod species intelligibilis ita subiecti imperio voluntatis posse inferri, nec ipsam posse naturaliter videri ab alio Angelo, sicut haec etiam ratione dicunt non posse videri actus interior, quod ta-

ex parte sua mentitur;

men de specie negant dientes esse naturaliter cognoscibilem a quoquem intellectu separato; negatur itaque paritas, quia species non est causa totalis intellectus, nam secum partialiter concurreat intellectus, qui in multis actionibus subditus voluntatis imperio, ut actus est causa oralis emissionis fugiæ, nec indiger concursus intellectus, nec voluntatis; tum quia quod species subdatur voluntatis imperio quod ad movementum intellectum, non est universaliter verum, sed tantum in secunda motione, nam in prima, sed in primo congressu species omnino naturaliter intellectum movent, tum tandem, quia argumentum probat etiam actus interior, si subdatur voluntatis imperio, non necessario relinquere sui speciem in intellectu proprio.

Quinto, urgentiam rationem D. Thomæ, quia voluntas creata est domina luarum actionum, ut soli Deo subiecti in ipsius productione, & nullum aliud agens in illis influere possit; ergo etiam in cognitione, utrumquem spectat ad perfectum dominium, quod super illas habet, & quod non habetur, si aliquo ipsorum carceri. Quod exemplo declarat Lezana in huminis, tunc enim aliquis cunctem perfecte Dominus alicuius rei v.g. domus, vince, &c. quando non solum potest facere in ipsa, & ex ipsa, quod voluntari, sed quando ea, quia in ipsa facit, potest alii occulare, si enim ea alii occulare non posset, non censemur habere perfectum dominium talis rei; ergo similiter ad perfectum dominium, quod habet voluntas creata supra ius nos

atus interiorum pectare debet utrumque.

Conferatur, quia ratio præcita, quia adducit solet ad probandum Deum naturaliter intuitivè videri non posse ab intellectu create est, quia Deus est obiectum voluntarium, quod proinde videtur, si vult, & si non vult non videtur ergo quodlibet obiectum ordinis liberi erit huiusmodi; sed cordis secretum est obiectum ordinis liberi; ergo videbitur, si vult voluntas & si non vult, non videbitur. Respondeo rationem Divi Thomæ sicut examinatam fuisse à num. 244, altissimum tamen illud negant, qui teneant obiectum simul cum voluntate partialiter concurreat ad suum actum, sicut cum intellectus concurrat ad suum; etiam enim conceptus neganda est omnino consequentia, quia ut dictum est, non est eadem ratio subdi in productione, ac de subdi in cognitione, ut de le pater, & negatur hoc secundum spectare ad perfectum dominium, quod dictarupta actus suo habere voluntas ad probationem ex illo materiali exemplo deducunt negatur assumptum, non enim quis dicitur habere in communione modo loquendi perfectius dominium ius domus, ubi quia in ipsa facit, potest alii occularem, quam agri pertinet, in quo nō clam potest facere.

Ad Confirmationem dico non can esse primam rationem, sed aliam, ad quam illa reducitur, quia scilicet Deus ad extra mere contingenter agit, non autem naturaliter, vel necessariò & ex hoc sequitur, quod in ordine ad intellectum, creatum est obiectum liberum, & voluntarium; at actus voluntatis licet in ratione effectus producibilis dicatur extrinseci liber, quae non producitur a causa ad utrumlibet indeterminata; tamen in ratione obiecti intelligibilis per comparationem ad intellectum non est obiectum liberum, & voluntarium, sed naturale, utrumque naturaliter movens, & necessariò in eum suam speciem emitentes.

Sexto, data nostra sententia in Angelis frustra erit locutio, nam interna unius cogitatio poterit alteri esse manifesta ab intellectu, & rursum loquens nunquam posse mentiri, & audiens decipi, quod est falsum, consequentia patet, quia dum unus loquitur alteri de suo fecerito, quod mente ruminat, audiens vide fecerito illud, & conquequerit non potest decipi, nec loquens mentiri. Respondeo Doctor 2. dicit. 9. quæst. 2. ad princ. 2. q. negat, conquequerit, quia sicut dicitur Angelus dicit prius internum conceptum alterius, non est ita necessaria locutio, sicut si non videtur, ut alia dicitur. Adhuc tamen neque in eo calo esset frustra, quoniam auditio est perfectio effectus causabilis, vel non causabilis imperante, ita actus interior est in potestate voluntatis in ratione effectus causabilis, vel non causabilis ab ea eliciti; & sicut actus exterior non est in potestate voluntatis in ratione obiecti intelligibilis, vel sensibilis, cum postquam est in eis postquam non sit in potestate voluntatis, qua imperante fit productus, ne ab aliis sentiantur, ita pariter actus interior postquam est in ratione obiecti intelligibilis, seu ne ab aliis intelligatur.

Sed adhuc infat Aureolus, non plus subiecti voluntatis species ipsa intelligibilis in memoria existens, quam cogitatio, & volitio; sed illa non movere potest ad intelligendum, nisi ex imperio voluntatis; ergo nec iste producunt sui speciem in intellectu, nisi ex imperio eiusdem voluntatis. Hac instantia plus probat, quam intendit arguit, ex hoc enim, quod species intelligibilis ita subiecti imperio voluntatis posse inferri, nec ipsam posse naturaliter videri ab alio Angelo, sicut haec etiam ratione dicunt non posse videri actus interior, quod ta-

ex parte sua mentitur;

Angelus autem audiens si perficit in receptione intellectus illius, & in sola conversione ad obiectum ejus, & intellectum audiens, & non ad intellectum, ei innarentem, decipitur; quod si advertat eam, non decipitur, sed experitus Angelum loquenter fibi mentiri potest, ut malus Angelus, & audiens inadvertenter decipit, que omnia magis patet, ex quænum. 3. i.e. ubi exactius sunt examinanda.

260. Septimo arguit Recentiores ex nolite tentare leui ab

lora contra vitam politican, si enim auferatur leuitum cordis, quis merito non fibi timeret ab aliis, dum ejus cogitationes, & consilia sunt omnibus expposita? ut ergo intellectus creature ordinetur ex natura sua ad vitam politican, naturale etiam est, ut habeat leciptum cordis, atque idem luxa intelligentiam ipsius naturæ est, quod ceteri non possint fine ejus confundere conceptus internos penetrare, quare sicut inter homines quilibet tale jux habet dicitur circa epistolam diligat, ut circa ea scripta, quia haberet sub clavi, ut contra ius naturæ sit ea aptere, & legere; ita idem ius naturæ videretur exigere, ut quilibet naturæ intellectus, apud te habeat clavem, & & sigillum fidei certi mentalis, quia majora procurabili sequentur abunda ex violatione huius quā illius secreti; & hanc rationem Recentiores valde exaggerant, ut moralem demonstrationem ducentem ad absurdum.

Respondeo negando sequelam, ad probationem constat ex dictis nu. 244, secretum cordis ex natura rei dari tantum respectu hominis, & pro hoc statu ob membrorum corporalium at respectu Angelorum, ac etiam hominum pro statu beatitudinis non dari, nisi per accidens, & per subtracionem divini cursus in aliquo casu, quia in eo statu pro vita politica in omnem necessarium est cordis secretum ob rationes ibi allatas, ac etiam auctoritates Augustini, & Georgii in Moral. qui adhuc clarissim loquuntur illud. Non equatur enim aurum, vel vitrum, dicens, quod tunc in beatitudine regnorum unum erit per speciebus alterius, sicut ipse fibi, cum unus cuique in seculis eius attendant, conscientia penitentia, sed resurgentia erunt similes Angelis. Matth. 22. quibus clare significat in eo statu, nec in Angelis, nec in hominibus beatis dari ex natura rei cordis secretum, cum tunc videtur naturæ ex natura rei cordis secretum, cum non liberetur eadem intra se occultare, cum non minus unum, quem alius postulet ordo perfectæ societatis, & amicitiae; cum igitur secretum cordis unius Angelis supra natura occulta, sicut alius necessaria fuit in eis intellectus locutio, qui mediante fibi invicem mutuo sua secretæ manifestent. Negat tamen Doctor 2. dicit. 9. quæst. 2. 6. ad argumenta secunda questionis, locutionem in Angelis dat præcisus ob manifestationem conceptum abolutum occulorum, quia non valerunt unus Angelus suos conceptus alteri occultare physice per actum suum voluntatis ut constat quæst. precd. unde subdit ad hoc præcipue locutionem in Angelis ponit, ut liberaliter fibi invicem suos communicent conceptus, hæc autem liberaliter communicatio adhuc in Angelis habet locum, etiamque tunc ponatur videtur cognitionem alterius; quarenam enim cogitatio unius videtur ab alio non ob illi dicta isti liberaliter suum manifestare conceptum, cum fibe habeat illi in hac visione sui conceptus, sicut non volens; siquidem ita a cogitatione est naturaliter visibilis, naturaliter autem motivans, vel activam ad sui visionem similius modis ageret, si in intelligente, & volente non esset, in dictum est n. 250. Sed reclamat Tornist, locutionem eis quandam manifestationem proprii conceptus latens in mente loquendi, ergo impossibile est locutionem supponere in audience visionem illius conceptus, quo sit locutio, sicut impossibile est idem esse latens, & manifestum.

Respondeo affirmo esse verum in hominibus, in quibus datur ex natura rei secretum cordis ob membrorum corporalium, & dependentiam a sensibus in intelligendo; in Angelis vero postulus est liberaliter interni conceptus communicatio, sive fuerit ab Angelo audiens prævisus ante auditionem, sive non ex eo, quod ad illum non attendet ad alia distractus; verum est tamen, quod si internus conceptus Angelis loquenter non properet videatur obiectum, in quod illa tendit, quia visio non facit videbit obiectum, nisi quando est id, quo alius videatur, non autem quando est id quod videtur, quia sic habet rationem obiecti cogniti, vel cognoscibilis, non autem actus videnti; visio autem non habet esse id quo; nisi respectu eius intellectus, in quo est; unde si unius Angelos videat suam visionem rectam per aliam reflexam, nonquam, ut sic, videbit obiectum illius visionis, sed ad luminum illud abstractive cognoscet.

Respondeo iam num. 250. concessum esse hanc rationem esse certior probabilitatem ad tuendam partem questionis negativam; adhuc tamen absolute non convincit, quoniam ibidem in refutatione huius modi dicendi ostendit enim est, quod videns intuitivè cogitationem alterius distingue, & specificat, necessariò quoque latem abstractive attingit obiectum illius.

ARTICULUS PRIMUS.

Parim modi explicandi Angelicam locutionem examinatur.

263 *P*rimus dicendi modus afferit Angelos inter loqui itat intelligenter, sicut Iulius Sarmatam non intelligit, vel Galum, neque e contra; quia diversa habent idiomata; si primum, tunc quia unoquinque haberet species representantem signa aliorum, siquidem haec client entia necessaria, non libera, unoquinque audiret alium loquendum, nec posset inter eos esse secreta locutio; unde non est par ratio de lingua primis protoparentibus infusa, quandoquidem ex illa tale absurdum non sequitur in hominibus, cum possit alter alteri submisere loqui, etiam quando multi sunt presentes, quod de pluribus Angelis praesertim afferri non posset: *Quod etiam absurdum,* & a fortiori sequitur ponendo huiusmodi signa esse naturalia, quod licet respondere non ceneat absurdum de pluribus Angelis vicinis, quod nempe in cau loquens negaret unitam locutio loqui, valde tamen durum videatur, quia tunc homines haberent perfectiorem loquendi modum, quam Angeli, nam homo etiam multis praeferit uocem loquendi modum, quam Angelus, nam homini etiam multis praeferit uocem tantum in aula aliquoq; aliis vicinis inter se non audiuntibus, quod facere non posset Angelus iuxta hunc loquendi modum; Denique cum ait Adversarios responsum ad ultimum, haec signa representare naturaliter res, sicut effectus illarum, & actus Angelicorum habent alios effectus praeferuntur, & species; jam dixi hoc esse prius voluntarii dictum, & contraria omniem bonam philosophiam docentes actus intellectus, & voluntatis non habere vim producendi, nisi sui species, & habitus, & oppositum aferre fine uila auctoritate, vel sufficiente ratione, est divinare, & fine sufficiens in philosophia fundamento discutere de Angelica locutione. Denique siue haec signa ponantur natura illa, sive ad placitum, vel ea prodicunt loquens in seipso tantum, vel etiam in audiente; non primum, quia alias non excutere audiens, quandoquidem nihil de novo in te recipere, unde converterat ad loquendum; si vero producitur in audiente, praefat dicere locutionem fieri per immediatam productionem conceptus loquentis in audiente, aut faltem speciei illius conceptus representativa, ablique multiplicacione horum signaturum rerum, de quibus loquuntur, quibus tanquam vocibus, & nuntiis tui cordis consilia sibi mutuo pandunt. Tunc quia nequerat signa possibilia videntur; quia vel esset signa ad placitum, vel naturalia; non primum, quia ad hoc sufficit necessarium, ut prius Angelus inter se convenienter de institutio talium signorum, ex quo sequitur dari locutionem Angelorum antea illis; neque secundum quia tunc nequerit unus Angelus alteri fecisse loqui alii non audiuntibus, siquidem naturalia omnibus Angelis sunt cognita; quod licet gratis concedant Gregorius, & Rubicon d. b. 9. q. 2. hunc dicendi modum sedantes, ab aliis tamen passim absurdum reputantur, tamquam derogans perfectionem Angelicarum republicarum; quod tamen quonodo in intelligendum patet infra. Deinde quia explicari non posset in quo fundetur horum signorum naturalis significatio respectu rerum, quas naturaliter representantur, naturalis significatio vel fundatur in ratione naturali imaginis cum imaginario, quales respectu species impressae, & expressae respectu obiecti; & haec huiusmodi signa convenire non posset, cum Auctores illi concedant haec signa non esse species impressae, nec expressae rerum, quas significant, vel fundatur in connexione causa cum effectu, vel effectus cum causa quod factum dicitur lignum naturale ignis, & contra, & neque haec significatio huiusmodi signis convenire posset, quia non sunt causa earum rerum, quas significant, ut de se patet, neque earum effectus quasi ipsi actus intellectus, & voluntatis quos principaliiter representant, producentur illi, cum actus intellectus, & voluntatis in bona philosophia non habent vim producendi, nisi sui species, vel habitus. Nimirum Arriaga disp. 12. et 1. hoc argumentum dissolvere putatis posse, quod hunc loquendum in Angelis, & at primo dicere posse haec signa intellectualia esse ad placitum, neque sequitur contra hunc loquendum in Angelis, & non possem dicere Adversarii Deum Angelis. Infidile ad initio notitiam eorum signorum, ad modum, quo infidil Adamo notitiam linguis hebreorum, & quae locutio est cum uxori Heva, idque in Angelis exigit proper mutuam eorum communicationem inter se, & rursum dici posse esse signa naturalia, neque absurdum est, quod si plures Angelis fuerint loquuntur hoc hic loqui nequerit, quia ab omnibus illis audiatur, ut contingat etiam in hominibus, posse tamen cum Angelo videntur loqui, qui audiant absentes; & ad ultimum inquit, quod Adversarii pariter dicentes quod huiusmodi intellectualia signa representant res, quas significant, ut earum effectus, & actus Angelicorum habent alios effectus praeferuntur, & species.

265 Hac tamen solutio non satifacit, nam si haec signa sunt ad placitum, atque a Deo infusa Angelis, sicut lingua hebreorum protoparentibus, tunc vel haec signa infusa essent eadem in om-

prob.

probat exemplo locutionis humanae, qua formaliter consistit in expressione verbi vocalis, quod est quasi verbum reflexum, quo loquens sensibiliter manifestat alteri suum conceptum in termum directum; *Tum etiam ex proportione locutionis absolute,* nam sicut haec formaliter consistit in expressione verbi, quo intellectus sibi ipsi manifestat rem conceptam, quam in habitu tantum habebat; ita locutio respectiva consistit in expressione Verbi, quo suum conceptum occultum alteri manifestat.

267 Hac sententia primò ex eo capite reciendia est, quod ponit locutionem unius Angeli ad alium confitere in actu purè immantem in Angelico loquente fine actione aliqua, qua ad audiendum transeat; sed in omni locutione opus est loquenter aliiquid in audiende cauare, quo excutere ad audiendum, ut ad locutem attendat ea, qui effet ad alia distractus; ergo impossibile est unum Angelum nihil efficiendo in audiende actus suis illi manifestare, ut statutus ea tententia per modum locationis; minor probat primò ex proportione vocalis locationis, si namque autis nostra, neque speciem soni, neque aliud quidam à loquente recipiat, profectò nulla exequitur auditio; ergo patiter in intellectuali collocatione si intellectus audiens nihil recipit ab intellectu loquens, nulla fit intellectus auditio; Præterea probat ex proportione locationis intellectuali interioris, qua intellectus dicitur sibi loqui; enim non moverur primò intellectus ad sibi loquendum, nisi in seipso cauando conceptum rei, de qua sit locutio; ergo patiter locutio exterior respectiva, sed ad alterum non fit, nisi efficiendo in illi species, vel conceptum rei, de qua loquitor, probat consequtio, quia auditio non est qualificata notitia rei, de qua fit locutio, sed est perfecta, & distincta notitia per locutionem accepta ab audiente; ergo opus est, ut loquens aliud de novo imprimit in intellectu audiendi, aliquoq; nec illi loquens, nec iste audiens dicitur.

Confirmatur, Angelus audiens excitari debet ad audiendum, præterea si ponatur calus, quod fit distractus circa aliud objectum diversum ab eo, & quo vult sibi alter Angelus loqui, ut evenit in nobis; ergo debet aliud in eo producere, quo excutatur, ut attendat ad ea, quae sibi ab Angelo loquente proponuntur, probat consequentia, quia non posset aliud transire de contradictione in contradictorio abque aliquo in fe de novo recipio, quod prius non habebat, si talis transitus sit physicus, & per intrinsecam immutacionem; sic autem transit, & mutatur Angelus cum de non audiens fit audiens; non enim fit audiens per folam extrinsecam denominationem eo modo, quo paries non ante vius modo dicitur vius per folam extinzione terminacionem mea vitiosum, nam auditio est actus vitalis cum importe vitali attentionem audiens ad ea, que sibi audiuntur, ergo opus est, ut loquens aliud de novo imprimit in intellectu audiendi, sed connaturaliter est excitatio, si fiat per aliquod re ipsa productum in intellectu audiens, illumque physicum immutans; præterea adhuc minus connaturaliter de locutione Angelorum discurrunt dientes audiendum Angelum excitari à Dō, ut ad loquenter attendat; tunc quia non est recurrentium ad causam primam, nisi difficiens causa secunda, sed in re nostra optimè dat potest causa secunda excitans ergo vacuum est ad primam subter fugere; tunc quia hinc sequeretur non Angelum, sed Deum locutum ad petitionem Angelis, probatur sequela, quia si Deus ad voluntatem hominis producere verbum vocale in homine audiende, non ipse homo, sed Deus diceretur loqui; ergo si ad voluntatem Angeli producere audiendum in alio Angelo, non Angelus, sed Deus ipse loquidiceretur. Negat sequelam Amicus, quia locutio Angelica completere salvatur in expressione actus reflexi ad alterum directi cum sola excitatione moralis, que expressio conceptus cum moralis excitatione est ab ipso Angelo loquente, ad probatum negat pariter, quoniam locutio humano formaliter consistit in ipsa productione verbi vocalis, locutio autem Angelica non consistit formaliter in physica excitatione attentionis Angelii audiens.

268 Responsum Amicus, quod licet locutio vocalis unius hominis ad alium fiat per productionem aliquis entitatis physice, scilicet speciei impressae in fono audiens ex qua etiam producitur alia in phantasia, & inde alia in intellectu; tamen de ratione locutionis Angelice non est, ut ipsa physice, sed tantum moraliter inchoetur audiendum; nec de ratione auditio, ut physice, sed tantum moraliter inchoetur à loquente, quod probat exemplo Dei audiens creaturas ad feloquentes, cujas tamen auditio physice non excutatur à creatura, sed tantum moraliter; & sic prius discutunt Thomistæ in hoc puncto cum haec opinione convenientem, quod ad hoc ut Angelus audiens cogatur ad audiendum, vel atendendum ad ea, quae sibi proponuntur ab Angelo loquente per ipsorum ordinacionem ad illum suffici motu, & excutio moralis per taliter directionem sibi facta, ut et videtur apud Nazarius 4. 107 art. 1. & Lezanum tract. 6. d. p. 3. q. 3. Adhuc tamen inter se differunt in explicando, quomodo sit haec excutio moralis; qui enim negant species secretorum cordis suffit ab initio Angelis congenitus, tanquam objecorum ad le non pertinentium, nisi ex conuersu Angelii loquentis, dicunt hanc excutitionem fieri à Deo, ut ab auctore naturæ, & eni ipsò, quod ille Angelus velit sua lectione manifestare, Deus ut naturæ auctor, non amplius possit prohibere à productione specierum, sed potius ostendetur eas naturaliter producere, non focus ac de ipsa Angelii substantia, aut aliis obiectis ex le non lectionis, ita Arriaga, Amicus, Salmineus, & Nazarius hinc id etiam diverso modo declaratur ab ipsis. Quod vero tenet omnes species etiam de rebus futuri, & secretis suffit Angelis congenitus ab initio creationis, non requiri in locutione novam produci species in Angelo audiens, sed dicunt volitionem, & conuersum Angelii loquens se habere, ut conditionem ad hoc, ut queant ea lecteta intelligi per species jam habitas, que ante illi representante nequivant ex dictu talis ordinacionis, & conuersus in Angelo loquente; quare concludunt excutitionem Angelii audiens fieri per directionem, & ordinacionem Angelii loquenter, & virtute speciei infusa, que propter sui eminentiam talis est naturæ, ut quia post tali directione illi actus

273.

species infusa iam fuerit exp lofa superius, n. 142. adhuc in profitio de locutio non satisfaci, siquidem locutio non est sola obiectiva manifestatio rei de qua fit locutio, qualis est manifestatio futuri eo ipso, quod ponitur in rerum natura, sed aliquid amplius importat, nempe expressionem proprii conceptus interni manifestatio in loquente in intellectu audiens, hac autem non videtur fieri posse abiq; impressione aliquis de novo in intellectu audiens. Tunc quia ipso quoque Thomistæ contendunt, quod species cognitionum, & actuum liberorum alterius Angelii non determinatur in audiende, nec excutatur per hoc solum, quod illi conceptus ponantur in rerum natura physice, sicut excutant, & determinant species aliquorum obiectorum naturalium futurorum ad eorum representationem eo ipso.

ipso, quod in rerum natura ponuntur; sed per hoc, quod ponuntur etiam moraliter, id est ordinari ad eum, & pertinentes ad se, eo quod propter moralitatem suam non manifestantur per solam existentiam, & productionem physicam sive in ordinatione; sed taliter sunt ordinatio, & directio conceptus non sufficit, ut dicatur alteri manifestari per modum locutionis, ergo aliquid aliud adhuc desideratur; probatur minor, exempli propositum locutionis, nam quando aliquis voce alta loquitur coram multis, etiam ad solum Petrum sermonem suum dirigat, & ordinet, non propterea a Petro dictum auditum ob eam directionem, sed ab omnibus illis vocem suam percipientibus (etiam si negat Valquez ipsius supradictum, 166.) & ratio est, quia illam per physica immutari omnes adstantes, etiam si non ad omnes ferme ex intentione loquentis dirigatur; & physica ratione qui sic loquuntur, ad omnes loqui dici debet, & solum morali quadam consideratione ad illum specialiter loqui dici potest, ad quem directe sermonem ordinat; ergo ad veram, & physicam locutionem illi ordinatio, & specialis directio nihil conferit, sed solum physica immutatio; illa vero confort tantum ad quendam moraliter modum loquendi alteri.

271 Sed neque cognitionem illam reflexam necessariam esse semper ad locutionem in Angelicam, ut specialiter asserti haec secunda opinio, etiam demonstret (de illa siquidem ordinatione, & excitatione morali mox ferme redit contra Thomistam) cum praefertur in hac cognitione reflexa. Autores huius opinionis statuant formalitatem, & essentiam Angelicæ locutionis, etenim vel talis reflexa cognitionis prioris conceptus directi, aut effectus cliciti a voluntate loqua sufficit ad rationem locutionis, vel aliquid aliud requiritur, scilicet tanquam connotatum, neque directio, & ordinatio talis actus reflexi per voluntatem loquentis facta ad alium Angelum; si primum, ergo frustra additur talis ordinatio, & directio; si secundum, ergo frustra ponitur talis reflexa cognitionis, etenim conceptus si directus, etiam si non reflexa cognoscetur, sed tantum ordinatur, & dirigeretur ad alium Angelum, jam habetur locutio, ut de facto dicunt Thomistæ abique additione aliquis actus reflexi.

Conformatur, quia si Angelus haberet ab initio speciem congenitam secreti cordis, ut voluit manifestari, sed impeditur vel illa, quaque ponatur volitio, & confitentis alterius Angelii; ergo sola posito, & exsistenti voluntio reddi speciem illam expediam, atque ita ex ipso, quod conceptus ipse directus ordinatur ad alium Angelum, species eius, quae est in Angelo audiens representabat secretum cordis, etiam si non fiat illa reflexio representantem secretum, ut voluit manifestari; sed solum ponitur illud exercitum ordinandi istum conceptum directum ad alium Angelum, quia hoc ipso talis conceptus sic ordinatus reddit per voluntatem alterius, & per consequens cognoscibilis ab ipso, ut juxta eadem principia discurrunt Thomistæ. Deinde hinc etiam queretur nunquam post Angelum alium deciperi, quia cum non aliter loquatur, nisi producendo in le cognitionem reflexum actus prioris directi, ut voluit manifestari, cum non possit Angelus velle de cipere, vel cognoscere suum actum directum, ut voluit manifestari, aliter ac est; ergo ne potest etiam alteri aliter manifestare. Negat sequelam Amicus, nam ex quo audiens non intuetur immediatae conceptus directum Angelii loquens, non potest ex vi intuitionis solius actus reflexi evidenter cognoscere, an directus per reflexum manifestatus existat in loquenti per modum actus an per modum obiecti. Sed hoc non satiscit, quia ab hac operatione ponitur Angelus loqui alteri per actum reflexum, quo ille explicat se habere talenm conceptum de tali, ut, acquisita ratione procedit ad dominum ex principio Adversariorum. Respondeat Averroë, hoc ut illa voluntas in le plia intuitiva cognoscatur oportebit ut illa Angelus alio actu vel etiam manifestare, ubi inconveniens non est posse hos actus multiplicari, & reflecti in infinitum; Sed hic ipse processus in infinitum latius fuerit ab iuriditate responsiorum, tunc quia adiuva argumentum urget, quia omnes illi actus sunt liberi, ac proinde sunt natura occulti; ergo unus nequit esse manifestatus alterius. Respondeat Iohannes de S. Thoma disq. 25. art. 1. quod illa ordinatio, seu conceptus sic ordinatus ad alterum, licet sit liber, quoad exercitum, & solum, quo sit, tamen libertas non tollit, quod manifestetur alteri, quando ex modo, quo sit, procedit ab ipso loquenti, tanquam pertinens ad alterum, & ut communiciatis illi, & sic cum voluntas facit talenm ordinacionem, hoc ipso vult non ut iure suo ad continentum, & occultandum actum suum; sed ordinando ipsum ad alium, hoc ipso dat illi ius propter actum illum, quia productum illum, tanquam aliquid de pertinentiis ad alium, in quem ordinatur, & consequenter relinquit illum actum, ut debitum cognosci a tali Angelio. Sed Contra quia ut ergabam n. 242. ordinatio illa, qua Angelus ordinat conceptum suum ad alium, nihil reale ponit in de tacto, quod autem non habebat, sed solam extrinsecam denominationem oriens ex actu voluntatis ordinante; ergo si ante

ARTICULUS SECUNDUS.

Modus dicendi Thomistarum expeditur.

272 Tertius dicendi modus valde communis est Thomistarum qui videntes cognitionem reflexam a modo procedentem possumus esse ad Angelicam locutionem prout superfluum, ac imperfectum; ab aliis docent unum Angelum loqui alteri solum ordinando per voluntatem conceptum suum directum ad alium, id est volendo, ut suum affectum liberum, aut cognitionem suam alteri intelligat; nam per hanc solum voluntatem sit patens alteri Angelo, quod prius erat occultum, & id ab illo per species, quas habet concreatas, statim videt

Quæst. IX. De Angelica Locutione. Art. II.

ille conceptus non erat notus Angelo audienti, nec ab eo naturaliter intelligibilis; neque etiam posset talis erit, quia sola extrinsecam denominatio non facit manifestum, vel manifestabilis est, quod ex sua natura occultum est.

273 Respondet turlus, dato quod illa ordinatio voluntatis nihil realiter ponat in conceptu, ut manifestus reddatur Angelo audiensi, suffici quod solitas impenitentias morale, ratione cuius occulabatur, quia erat sub iure, & potestate alterius, & dependens ab eius voluntate, & dominio; & sicut hoc dominium, & haec dependencia nihil ponatur in conceptu, qui sub tali dominio erat; ita non mutans, quod ut sit manifestus illi conceptus, sufficiat colligi aliquid extrinsecum, nempe quod conceptus formaliter est exprimere suum conceptum alteri, quod est proprium intellectus, inde expressum etiam affectum voluntatis dicere ad intellectum pertinere, id est oratio actus intellectus est creditur. Neque valet, quod ait Ayer, & Nazarius actum intellectio in Angelico loquente, quatenus manifestatur per voluntatem, est locutionem, rem vero, de qua Angelus loquens est conceptum obiectivum eidem locutionis. Nam conceptus illi, prout sit manifestus ex affectu voluntatis ordinantis, non est expressio ipsa, & significatio, que est de ratione locutionis, sed potius est res expressa, & locutione ipsa significata. Hinc Lezana, Capensis, & alii absurde concedunt Angelicam locutionem esse formaliter actum voluntatis ordinantis, id est directus conceptum, sed ad affectum loquentis ad audiendum, in id ipsum afferunt etiam Arriga de locutione humana. Verum id sine ullo dicitur fundatum, nam vox humana minime consistit in actu voluntatis ordinantis verbum sensibile ad audiendum, sed in ipsa expressione verbis vocalibus repräsentantibus, ut latus de leonibus, & in divinis Pater eternus loqui dicitur expressione Verbi, qui est actus intellectus, non autem spiratione Spiritus sancti, qui est actus voluntatis.

Hac de causa Nazarius ait loc. cit. quod licet locutio non fiat in Angelis sine motione, & ordinatione voluntatis, formaliter, & substantiariter est actus intellectus; & inquit convenientis non est in Angelis, quod idem conceptus sit a voluntatis ordinantis non colligatur lumen, neque species, neque aliquid impeditum est; constitutus quod si illa nolit, vel certe voluntatis ordinantis nequit esse velamen vel impedimentum; ergo nec sola voluntas ordinans potest esse locutio, quia non potest solletere velamen, cum solus possit vel privationem sui, vel contraria rationem excludere. Nec valet, quod ait Nazarius in Angelo audiens esse speciem representantem in actu primo omnium loquentis Angeli cogitationes, sed lumen vel species eas actu non representant, nisi cum actu fieri in cogitatione, & per eum ad audiendum fuerint ordinatae, ut cognoscantur ab illo. Hoc enim non est respondere, sed primum petere, atque idem tempore reperire abique illa probatio. Sicut etiam manifeste principium petit Ciceron, dum quod idem cogniti secretum cordis abique alias mutatione horum, quod a voluntate Angelii dicitur, quia iam est de numero eorum, quae pertinent ad alium Angelum, ad quem diriguntur. Nam tempore usque argumentorum, quod si voluntas illa, que dicitur de rigore secretum cordis, non variet illud invenie in sua entitate, scilicet dicitur secretum, quod antea non pertinebat, iam deinceps pertinet ad alium Angelorum, ratione illius voluntatis, tanquam obiectum iam proportionatum naturali scientia eius ab eo illo impeditum, hoc enim idem est, quod argumentum directe impugnat.

274 Alio verbo responso, que addebat, quod talis ordinatio, & directio conceptus fiat cum aliqua mutatione, adhuc magis declarat a Nazario, quia, inquit, si in loquenti mutatione hoc ipso, quod suum conceptum ad alterum ordinat per nonum actionem voluntatis, ut illi alteri manifestetur, mutatur etiam audiens a loquente, ut ab efficiente morali, & simili a leprosi per hoc, quod non cognoscere fit actu cognoscere respectu talis conceptus sibi manifestari. Attemne neque id argumentum satisfactum, in quo non fitmentio de loquenti, vel audiende, sed de conceptu interno inueni Angelii per eius voluntatem ordinato ad alium, ut ei manifestetur per locutionem; & negetur autem quod per talenm ordinacionem nulla mutatione, ut intrinsecam variatio realis sit in eo conceptu, cum solam extrinsecam denominacionem, vel relationem rationis illi. addat, quod ideo si conceptus illi non erat antea nouus alii Angelo, neque nobilis naturaliter, neque etiam posset talis erit. Tum quia id mutatione fiat in loquenti per novum actum voluntatis eius conceptus ordinantis ad alium, & etiam in hoc alio Angelo per hoc, quod de non cognoscere ponit fieri cognoscens conceptum illius; non tamen hinc sequitur, quod talis cognitio sit auditio, & illa manifestatio sit locutio, etenim substantia locutionis in significacione confluit; & expressione conceptus interni facta ad alterum, in tali autem manifestatione conceptus in Thomistis posita nulla datur propria significatio, vel mentis expressio, sed tantu[m] conuenientis voluntatis circa alterius cognitionem, ergo talis manifestatio nequit peripsi dici locutio; audito vero est contra non est qualcumque cognitio conce-

Disputatio Secunda. De Angelis.

Respondet Iohannes de S. Thoma adhuc in hac sententia dari posse mendacium, & deceptionem in Angelorum locutione, nimirum si formet duplex concepsum; unum quod fe, per quem cognoscit suos affectus, & id, quod habet in te, & hunc non dirigat ad alterum, sed apud te retinet; alterum vero formet, in quo negat te tales affectus habere, vel talia cogitare, aut velle, sicut in rei veritate habetur apud te, & hunc conceptionem ordinet, & dirigit ad alterum; tunc illum decipit, & illi mentitur. Sed per idem hanc quoque exatio praecludit, quia tunc ejusdem rei habetur Angelus simul, & falso duos in mente conceptus oppositi, unum verum, quem apud te retinet, alium falsum, quem in alterum dirigit; tum quia, ut dicebamus, non videatur Angelus posse in se formare loquendo ait enim falsum de obiecto vero, & cognito ut vero, neque ait verum de obiecto falso, & ut tali cognitio, qualiter debet Angelus se nesciens audire ostendere.

Respondet proinde alter Lezana, Angelum posse mentiri manifestando alteri Angelo concepsum suum veluti inadqua-
tum, & non integrum, aut cum eis circumstantiis, aut modis, ex quibus veritas ipsius dependeret, ut si verbiger habebat concep-
tum de aliquo, quod tecum aliquam rationem, aut cir-
cumstantiam, aut modum sit vera, & secundum aliam sit falsa,
& manifestet alium absolutum, & nude lumperum fine dicas cir-
cumstantiam, & modo, animo decipiendi Angelum, tunc enim
illum decipit, & mentitur. Sed neque etiam hoc modo vide-
tur mentiri posse, nam species in hac sententia excitat audi-
torem ad videndum conceptionem locutus intuitu exprimendo
singulas circumstantias, & modos, cum quibus reperitur in lo-
quentis, ergo per eam speciem non videatur fieri posse inadqua-
ta representatio ad decipiendum.

Respondet Arriaga concedendo sequelam, quam non pura-
inconvenientem, quando locutio est spiritualis. Sed Angelum in propria natura posse mentiri colligit videtur manefestum ex
Scriptura dicente Domino ad Spiritum nequam 3. Regum 2.
Discip. & preualebit, & Angelus malus lo.8. dicitur, Men-
dax & pater mendacii. Ponimus noster alio modo fatis incep-
titur hanc solvere difficultatem, sed ad summum probat, quod
Angelus loquens posset quantum est de mentiri, non tamen
audientem decipere, & fallere; at Scriptura utrumque simili-
tribuit Angelo malo, & quod potest mentiri, ac etiam alium
decipere. De efficacia tamen hujus argumenti, quantum in se
velet, dicimus infra n.299.

ARTICULUS TERTIUS.

Scoti sententia declaratur.

Doctor 2. dis. 9. q. 2. ad ultimum autem declarationem docet Angelum locutum in intellectu audientis vel immediatae caufare speciem impressionis obiecti, de quo sit locutio, vel actus ipsum intelligendi; vel utrumque simul; adeo impossibile sit esse inter Angelos veram locutionem sine reali impressione speciei, vel aliis cognoscendi in audiente, atque ideo ad Angelicum locutionem necessariam est phisicam productionem alicuius rei in mente audiентis, per quam mo-
veatur, & exciterit intellectus audienti, & quidem Angelici-
cum locutionem exerciteri posse per impressionem specierum, quod unus Angelus loquatur alteri imprimendo illi speciem proprii conceptus representativum, nequum communiter Scoti-
fizantur Mairon Bassilius, Lichetus, & alii antiquiores. 1.
Faber 2. dis. 35.6. Volpes 2. dis. 14. art. 3. Branca. dis. 11. 29.
2. sed etiam Suarez lib. 2. c. 27. Beccanuus tral. 3. cap. 1. quaf. 1.
Averia quef. 59. et 62. & ex D. Thome expositoribus Zumel, & Pefiantius, ac alii Recentiores; pro qua parte Suarez referit etiam D. Bonav. 2. dis. 10. art. 3. qu. 1. Autocolum dis. 9. quaf. 1.
art. 1. iatis clare loquentes; & facile iudiceri potest hoc modo fieri locutionem. Angelus iuxta nostra principia superius praefixa, quod Angelus possit accipere species ex obiectis praefixa, & contra cognitionem, quam alter Angelus acquirit de illius actu interno, virtute talis speciei impressio, auditio dici poterit, quatenus est perfectio ei liberaliter loquente communica-
tiva.

Quod vero possit etiam Angelus loqui alteri caufando in eius intellectu immediate conceptum illius obiecti, de quo loquitur, aferit, & probat Doctor loc. cit. 3. ad quafionem hac ratione; omnis intellectus loquens caufaret immediatè in eo, col-
loquitur, conceptum eius, de quo loquitur, si posset; Ange-
lus autem hoc potest respetu alterius Angelii, ergo &c. proba-
torum maior, quia quilibet agens naturale statim inducere, si posset, illud quod principaliter intendit; loquens autem prin-
cipaliter intendit exprimere conceptum suum illi intellectui, cui loquitur; Minor etiam probatur; illud, quod sufficiens est in actu primo respectu alicuius effectus, potest illum caufare in re-

substat arbitrio operantis, sicut substantia potenter, & habitus, unde per actus necessariò producuntur habitus in operante, & relinquuntur species in intellectu: qua de causa (ait Valquez) quamvis vulgo dici soleat, habitus utimur cum volumen, qui non utimur nisi pro voluntate ad aliquid producendum; ergo impressio specieram hujusmodi cum internorum nequit dici locutio, cum non sit voluntarie, & liberaliter facta, sed omnino necessaria, & naturaliter; tum quia impressio speciei intelligibilis, ut manat ab actu tanquam ab obiecto intelligibili, non est vitalis actus, cum a solo illo obiecto, tanquam a principio efficientia sit; sed locutio intellectualis est aliquo modo actus vitalis. Ab hac difficultate faciliter expediri Suarez, & Averai te-
nentes dare in Angelis ex natura rei secreta cordium; quare cum Angelis libertè manifestent suos concepsum, & affectus alias de eis occulitos, faciliter concipitur hoc esse connotare Angelis, eorumque actibus, ut ex arbitrio suo possint illi actus suis ap-
plicare ad impressum speciem; idque fudet Suarez exemplo divinae essentiae adducto ab Aureolo, qui ut objectum intelligibile, liberè preberet influxum ad claram sui visionem, & in hoc modo divinae subditur voluntati; quid ergo mirum, quod actus Angelii subditur Angelo in extrahendendo speciem sui? hoc enim non est contra rationem obiecti possibilis, vel acti-
vitatem eius, ut confat ex allegato exemplo divini effenti.

Nostri tamen hanc solutionem uti non possumus, quia locutio re-

rum in Angelis ex natura rei, non admittimus, & doctrinam à Valquez in argumento affirmam totaliter approbavimus questione preced. num. 256. & exemplum ex divina essentia deducimus exclusivm num. 258. ut omnino impat in re nostra; concedendum igitur ex ibi dictis actus unus Angelii, abique eo, quod à voluntate ejusdem queat impediti, posse immediatae cum intellectu alterius concurrentre ad sui noritatem intui-
tivam per modum obiecti in se presentis; ac etiam posse imprime-
re species sui representativam in intellectu alterius ad hoc, ut deinceps quando actus illi transferit, posse ab alio Angelo cognosci abstractive; & quando Angelus ita cognoscit conceptus internos alterius, talis cognitione non est auditio, sicut neque motio ex parte obiecti dici potest locutio; quia haec omnia naturaliter, & necessariò exercentur sine voluntatis ordine, vel imperio; hoc tamen non obstat, quin adhuc locutio, & auditio exerceri possit inter Angelos per voluntariam quoque impressionem speciei conceptus interni ab Angelo lo-
quente in audiente; nam Angelus neque semper, neque omnes cogitationes alterius Angelii attendit, necesse potest omnium omnes simul attendere cogitationes in hoc igitur casu, quod conceptus unus Angelii fit alteri ignotus, erit in potestificare, & libertate cuiusque Angelii applicare conceptum suum ad impressum speciem intellectui alterius, quem alias conceptus ille non moveret sine tali libera applicatione, & hoc modo manifestabit conceptus ius, & affectus, cui voluntarier, & voluntarie; unde libertas non erit in motione ex parte obiecti applicati, quia haec semper naturaliter est, cum est debitis approximatio potenter, sed in ipsam applicatio-
ne, & approximatione liberaliter facta ab Angelo loquente; quo etiam pacto locutio sic facta actio vitalis dici potest, quia in enim impressio intelligibilis, ut a solo obiecto manat, non sit vitalis actio, tamen si in virtute illius libera applicatio-
nis dici potest vitalis si quod dicitur actionem, & imperium, nam haec ratione penderit a facultate rationis, & voluntatis; quod optimè declarat Suarez exemplo motus progressivi, qui licet immediate, ac per se, seu elicitive, sive iuncta à potentia motiva, & executiva, que est in membris corporis, nihilominus quis illi motus, ut progressivus, vitalis est, penderit in bruis a phantasie, & appetitu, in homine vero, si humano modo fiat, penderit a libro arbitrio, cui potentia illa motio, quia est veluti instrumentum illius motus, subiecta ei; argumentum itaque Valquez illud probat actus internos Angelorum, si species sui impressum, non est oculatus ex natura sua, sed necessitatè se prodebet omnibus Angelis, quodconcupis-
cunt debitis applicari, & ex hac parte frustra nititur Suarez illud solvere; non tamen probat, quin adhuc possint etiam im-
primi coram species per locutionem voluntarie, & liberaliter modo explicato.

Quod vero possit etiam Angelus loqui alteri caufando in eius intellectu immediate conceptum illius obiecti, de quo loquitur, aferit, & probat Doctor loc. cit. 3. ad quafionem hac ratione; omnis intellectus loquens caufaret immediatè in eo, col-
loquitur, conceptum eius, de quo loquitur, si posset; Ange-
lus autem hoc potest respetu alterius Angelii, ergo &c. proba-
torum maior, quia quilibet agens naturale statim inducere, si posset, illud quod principaliter intendit; loquens autem prin-
cipaliter intendit exprimere conceptum suum illi intellectui, cui loquitur; Minor etiam probatur; illud, quod sufficiens est in actu primo respectu alicuius effectus, potest illum caufare in re-

Quæst. IX. De Angelica Locutione. Art. III.

in receptivo proportionato, & sufficiente approximatio; An-
gelus habens noritatem habitualem alicuius obiecti est suffi-
cienter per memoriam locutum in constituta in actu primo ad canadam actuali intellectu, illius obiecti, & intellectus Angelii est receptus illius intellectu, cum si silemus rationis, & proportionatus, cum non adit impedimentum corporis, quod impedit ne intelligibile immediatae agat intellectum, & spiritum; ergo sicut potest producere noritatem illius in seipso, ita potest notitiam eiudem, potquam in seipso produxit, producere etiam in intellectu alterius, quod est ius-
tificatum eiudem rationis cum eo, ut pater de igne, qui qua ratione potest calefacere vnum lignum fixum approximatum, ita & quilibet aliud.

Respondet communiter Thomistae negando posse Angelum loquenter producere in intellectu audientis intellectu obiecti, de quo loquitur; nam repugnat intellectu, que est actus viralis, & totaliter producitur a principio extrinsecus passivum tantum concurrente intellectu Angelii audiendi, aliquo posse etiam in eo producere obiectum ipso Angelio repugnante, atque adeo posse: una creatura aliata cogere in actibus intrinsecis liberis, quod implicat. Nec est per ratio de intellectu proprio, qui a intellectu sit actio immansus, essentialiter potest in eis in eodem principio, & quod proficitur.

Sed mirum est Recensiones huic fundamento of immanci-
tia actionis vitalis adeo fidei, cum tamen te vera nullius sit
roboris, ut accurate inter illas notari. Arriaga; & ratio est, qui non est de conceptu actus vitalis intellectu vitalitas physica, que constituit in physica efficientia actus vitalis a principio vitali, sed sola vitalitas intentionalis, que constituit in sola operatione vitali, seu tendit potentia in obiectum, quia solum grammaticaliter dicitur actio, non vere, & propriè, cum nullum habet terminum vi ipsius productum, ut ex instituto declaratum est dis. 2. anima quaf. 2. & 3. quod ibi probavimus ex ipsa via Dei; Deus enim dicitur per intellectum vivere, atque vitaliter operari, eto suam intellectuonem physicè non efficient, & est contra obiectum partialiter ad intellectum concurrentis physicè eam producere, neque ob id dicitur vitaliter agere; ergo vitalitas intellectiva propriè, & per se non constituit in physica efficientia actus vitalis; quare cum dicitur actionem vitalitem de sua ratione velice actione intellectu vitaliter, nequivi est modus, sed quedam res abilitas, & sic negatur paritas; In modo ex eo capite, quo potest adesse paritas, potest quoque argumendum retrorueri, sicut enim aqua minus calidat, quam ignis, per calorem non sum, sed ab igne in se productum; ita quoque ignis non minus calidat, quam supernaturaliter, nequivi esse uno aliorum extremitatum, actio, qui sit ignis agere nequit, est actio alterius; intellectu vero non est modus, sed quedam res abilitas, & sic negatur paritas; In modo ex eo capite, quo potest adesse paritas, potest quoque argumendum retrorueri, sicut enim aqua minus calidat, quam ignis, per calorem non minus calidat, quam supernaturaliter, nequivi esse uno aliorum extremitatum, intellectu, & audito, & agere per eam; hoc autem totum talatur ponendo auditione totaliter producere loquente in intellectu audienti, quia maneret in audiente, operante, & intelligenti per eam.

Dices non tantum esse de ratione actus vitalis, quod sit im-
mansus, si accipitur pro operatione vitali, quia est actus ultimus; sed etiam si accipitur pro vera actione productiva talis qualitatis intentionalis, que inveniatur vocabulo propriè dicitur intelligentia, vel significatio; hec, inquam, est intel-
lectus actio immansus, quatenus terminus per eam productus maneat debet in principio producere. Negat Bassilius assumptum **S**ed primus sive formus neque est de ratione actus vitalis; quod producatur per actionem de genere actionis sic im-
mantem; nam accidit illi hoc, quod est producere ad eodem principio, in quo recipitur, ante ad divisionem illam actionis in immantem, & transleantem est per accidentalia, non per essentialia. Dices repugnat actioni transleanti, quod sit ad eodem principio recipiente illam, sed necessariò petit esse a principio distincto obiecto, in quo recipitur; ergo repugnat actioni immantem, quod sit a principio extracto.

Respondet Bassilius assumptum esse verum reduplicative, non specificative, sicut repugnat homini nigro, & audire, sicut philo-
pharmut de Angelis, ac in statu coniunctionis, quia in intellectu
a sensibus dependet nec ipsa potest aliud immediatè producere in intellectu Angelii, nec Angelus in ipsa; non quidem ex impotenti Angelii, sed ex incapacitate nostri intellectus pro statu isto habent determinatum ordinem ad phantasias; ex quo etiam fit, quod naturaliter pro statu isto debet intellectus, qui intelligit, & vitaliter operari, illam intellectuonem in se, & a eis produceat; tamen hinc deducere non licet id est naturaliter intellectui curiosum, & pro quoque que statu & quando id etiam concederetur respectu cuiuscunq-
que intellectus, & pro quoque statu de intellectu, prout est simplex cognitionis abstractive, vel intuitiva obiecti acqui-
sita per actionem propriam intellectus, & obiecti secum concor-
rentis; id tamen minime concedendum est de cognitione, que dicitur auditio, & est totaliter aquilis ex activa explicatione intellectus loquenter.

Dices tandem, hanc totam respondem esse meam evasio-
nem, quoniam actus vitalis communiter censetur dependere
essentialiter a principio vitali, quia ratione dicitur essentialiter
immansus, & operari vitaliter, si est agere; ut communiter censetur, non nisi ad genus causa efficientis reduci potest;
nec